

Jsem jako voda, která teče tam, kde je pro ni zrovna prostor

Vystudovala architekturu, stala se básnířkou, spisovatelkou, slamerkou a výtvarnicí. Anna Beata Hábllová je ženou mnoha tvůrčích procesů, žije v mnohosti projektů. Nedávno jí vyšla novela *Víry*, jejíž hlavní postavou je prostitutka, která promlouvá skrze svoji katolickou babičku s bohem. Jaké to bylo vyrůst v devadesátých letech v katolické rodině a nezbláznit se z toho? TEXT KLÁRA KUBÍČKOVÁ

Když mluvíte o své nejnovější knize, mluvíte o *Vírách* nebo o *Vírech*?

Střídám to. Protože v knize jde o obojí, o víru v boha, v sebe sama, v ostatní lidi, ale i o vodní víry nebo víry života. Hlavní téma knihy je pro mě ale přece jenom víra v něco. Prožila jsem život ve věřící rodině a dodnes mě fascinuje, co víra s člověkem dělá. Závidím lidem, kteří jsou konvertité, lidem, kteří přijali víru v dospělém věku svobodně, svým vlastním rozhodnutím. Mají možnost si ji filtrovat dospělým pohledem. Já jsem jí ale měla naservírovanou od dětství. A to může být někdy ošemetné.

V čem?

V tom, jak lze praktikování víry leckde posunout až k nějaké pokřivenosti. V pravidlech, která jsou postavená výš než rozum nebo cit. Nebo ve vysoce nastavené laťce morálky, která vede k pokrytectví. A pokud někdo v takto ultrakatolickém prostředí vyrůstá, nemá šanci se na svou situaci podívat z odstupu. Věř,

že je to ta nejlepší možná cesta, že svět venku je špatný nebo když nepůjde v neděli do kostela, spáchá hřích. Věřící rodiče se také při křtu svého dítěte zavazují, že ho budou ve víře vychovávat. Takže pokud se tomu jejich potomek vzpírá, berou to jako vlastní selhání a dělají vše pro to, aby ho k praktikování víry přiměli.

Slepé praktikování víry lze leckde posunout až k nějaké pokřivenosti.

Co v knize je z tohotohle pohledu autobiografické?

Moje hrdinka Ester často vzpomíná na svoji věřící babičku a na její naučené fráze o bohu. Její víra jako by byla berlička, které se během života úzkostlivě držela. V tom jsem se inspirovala u mojí mámy a její umanutosti víru neustále zviditelňovat a při

každé příležitosti opakovat, že jsme na bohu závislí, že bez něj nejsme nic nebo že nás miluje a my musíme milovat jeho. To zní sice hezky, ale pokud člověk necítí dostatečnou lásku mezi lidmi ve své blízkosti, je pak tvrzení o bohu trochu bezpředmětné. Navíc mi šlo i o to ukázat, že dobro a zlo není na první pohled jasně odlišitelné. Že bůh je dob-

rý, ale aplikace víry může být devastační.

Vyrůstala jste v osmdesátých letech – cítila jste rozpor mezi výchovou ve víře a okolním komunistickým světem?

Ten tlak, že se o víře venku nemluví, zažili hlavně moji starší sourozenci. Já mám zkušenost

až z devadesátých let, kdy vypukl boom nejrůznějších katolických skupin a charismatických směrů, jejichž zakladatelé neměli vždy ty nejčistší myšlenky. Zároveň bylo na katolíky ve veřejném prostoru nahlíženo jako na podivíny. Ve školních kolektivech jsem kvůli tomu byla outsiderka. Stranila jsem se spolužáků a oni se stranili mě a zpětně se jim ani nedivím. Byla jsem za všechno přehnaně vděčná a také submisivní a poslušná. To je rys, který má i Ester. Je naučená být hodná holka, která si neumí vymezit hranice. A je pak jedno, v jakém prostředí se takto nastavený člověk ocitne, protože je pokaždě snadno zneužitelný.

Měla jste krizi víry? Umím si představit, že třeba v pubertě něco takového musí přijít.

V pubertě ne, to jsem naopak přemýšlela o tom, že půjdu do kláštera, byla jsem opravdu zapálená katolička. Krize přišla až v době covidu, kdy se zavřely kostely a já zjistila, že se mi

Anna Beata
HÁBLOVÁ

ohromně ulevilo. O víru jako takovou jsem ale nepřišla, jen jsem si jí zabstraktnila.

V jakém smyslu?

Ten konkrétní příběh Krista tak, jak je prezentován, mi přestal připadat důležitý. Všechny ty detaily, na kterých se lpí, třeba jestli Marie byla panna, nebo ne, mi přestaly dávat smysl. Vysvětlím proč.

Často myslím na to, jak je naše planeta a příroda logická. Jakým je dokonale promyšleným systémem. Například borovice na Kanárských ostrovech mají až třicet centimetrů dlouhé zelené jehlice. Je to trochu jiné jehličí, než na jaké jsme zvyklí v Česku, ale otázka zní – proč je takové? Protože Kanárské ostrovy se potýkají s nedostatkem srážek. To jediné, co mají, jsou mlhy nebo mlžná pára. A jehlice umějí díky své délce a pilovitým okrajům mlhu kondenzovat. Je to naprosto geniální. A dívám-li se na zázračnost přírody, která nás obklopuje, příběh o neposkvrněném početí a sebeobětování Krista mi do toho vůbec nezapadá. Když bůh dejme tomu postupným vývojem vygeneroval něco tak geniálního, jako je borovice kanárská, proč by byl zároveň autorem tak zvláštního příběhu, ve kterém trpí jeho vlastní syn? Který otec by tohle udělal? Nedává to přece smysl. Spíš mi to připomíná nějakou pohádku. Třeba o Karkulce, kterou spolkně vlk, ale dobře to dopadne, protože přijde myslivec a vlka rozpáře, aby Karkulka mohla vyskočit ven. Katolická dogmata a její víra stojí na tom, že věříte a moc se neptáte. Já jsem se prostě v nějaké chvíli začala ptát – a došla jsem k tomu, že to všechno má blíže k lidskému konstruktovi než k něčemu, co nás přesahuje.

Přesto věříte?

Přestala jsem katolickou víru praktikovat, ale nechávám si v sobě prostor pro něco, co mě přesahuje a čemu nerozumím. A z podstaty toho, že mě to

přesahuje, to ani nemám schopnost nahlédnout. Chci tomu nechat svobodu a nesvazovat to touhou po konkrétní představě. Také mě zajímá to, co lidé prožívají ve chvílích klinické smrti, kdy popisují pocity bazálního přijetí a smíření. Některé zážitky bývají velmi silné a uklidňující.

Kde se vzala první myšlenka napsat příběh o prostitutce?

Hledala jsem kontrastní postavu ke světu víry. Takovou, nad kterou je snadné se na první dobrou pohoršit. Protože sex, především ten nemanželský, je vnímán jako špatnost. A ženy, které se prodávají, stojí na pomyslné morální pyramidě úplně nejnižší. Mým cílem bylo, aby i přes to, co Ester dělá, s ní čtenáři soucítili.

Aby viděli, že za tou ženskou na silnici je nějaký příběh, který ji k tomu dohnal. Ale ten můj pohled na Ester zároveň není černobílý. Chybu vnímám i na její straně, protože je trochu pasivní a nemá dostatečnou vůli se za sebe postavit. Jednou z inspirací mi byla krátká reportáž o pouliční prostitutce z jižních Čech. Ta žena působila velmi unaveně, nešťastně a rezignovaně. A taky naivně. Někde uvnitř byla krystalicky čistá, ale nedokázala dělat nic jiného než smutně rozhodit rukama a na kameru říct, že neví, co jiného by dělala, že nic jiného neumí. Dalším inspiračním zdrojem mi byla studie o sexuálních pracovnicích z jižní Moravy, kde většina

Architektka Anna Beata je rozkročena mezi různými žánry. Píše, zpívá, hraje, maluje, dělá slam poetry, moderuje, instaluje výstavy a performance, dělá komentované prohlídky výstav...

Aby čtenáři viděli, že za tou ženskou na silnici je nějaký příběh, který ji k tomu dohnal.

dotazovaných byly mámy samoživotky, manželky alkoholiků nebo nemocné ženy, jejichž zdravotní omezení jim nedovolovalo chodit do zaměstnání.

Ve Vírách je silný vztah na lince babička – matka – vnučka. Generační trauma jako vyšitě.

To je linka inspirovaná mými předchůdkyněmi z máminy strany, kde se trauma také předávalo. Moje prababička si nesměla vzít toho, koho milovala, ale naopak musela někoho, koho nechtěla. A z tohoto svazku se narodila babička. Byla sice velmi chytrá, ale taky dost chladná. Neuměla projevovat lásku. Vedle toho se jí utopilo jedno z dětí, takže se k tomu přidala i úzkost a potřeba mít ostatní pod kontrolou. V tom prostředí nelásky a kontroly vyrůstala moje máma, která se rozhodla, že tu šňůru chladných citů přetne, a své děti bude naopak milovat nejvíce, jak to půjde. Lásku, kterou neměla od babičky, proto našla v bohu.

A to tak moc, že to s tím evangelizováním často dost přeháněla. To, co si předávají ženy ve Vírách, je trochu podobné. Babička dost nemiluje svojí dceru, a ta je proto chladná i k Ester. Ester to nějak nevědomky přetíná, ale zároveň otáčí do opačného extrému – na svého syna se nezdravě upne.

Jak se to dá zastavit?

Nejvíce nás ovlivňují nevědomé procesy – a jejich zvědomění je první krok, který může vést k řešení. Někdy se stačí jen zastavit a říct si – aha, tak teď jsem se zase zachovala podle vetknutého rodinného vzorce.

V knize Víry si Ester představuje během sexu s klienty, jak varí. Krájí cibuli, lilek, peče buchty, slizké švestkové knedlíky. Kde se vám v knize tenhle motiv vzal?

Mluvila jsem s mnoha ženami a ptala jsem se jich na to, jak prožívají sex, když na něj nemají chuť. Jedna mi řekla, že když se jí do toho nechce, ale zároveň chce manželovi vyhovět, myslí u toho na různé povinnosti, které jí čekají – na mytí nádobí nebo házení oblečení do pračky. Přiznala se mi, že je ráda, že jí v té chvíli její muž nevidí do hlavy. Tenhle motiv úniku jsem pak použila u Ester. Druhým důvodem pro tento motiv byla potřeba nedělat z knihy porno. Nechtěla jsem do detailu popisovat, co tam ti muži s Ester přesně dělají. Vyřešila jsem to vařením, které je ale zároveň obrazotvornou metaforou. Dokáže zprostředkovat emoce vzteku při naklepávání masa na řízky nebo pocitu štiplavého pálení, když se krájí cibule.

Jedna z postav v knize říká, že i sex v dlouhodobém vztahu je svým způsobem prostituce, když se vám do toho nechce a děláte to pro rodinnou pohodu.

Ano, v tom případě je to vlastně také obchod. Výměna vlastního těla za klid v domácnosti.

Ve Vírách je ještě několik dalších témat, třeba ruská

mafie nebo klimatický aktivismus. Nebála jste se, že už je toho prostě moc? Jak těžké bylo uhlídat, aby to nebyl guláš?

Je to podobné jako uhlídat v rámci architektury, kterou jsem studovala, že něco musí dům držet, něco jiného izolovat, někudy musí vést elektřina a jinudy zase voda nebo kanalizace. Myslím, že umím pracovat s mnohostí různorodých rovin, vidět je každou zvlášť a zároveň i jako celek. Je to můj styl i pohled na život, který nevidím jako minimalistickou věc, ale jako rozkošatělou větev, kde se toho děje hodně najednou. Kdybych měla jako příklad použít pohled na svůj život, tak v jednom jediném týdnu, třeba v tom posledním, jsem řešila rodinné vztahy, bratra v sektě, mámu s Alzheimerem, život kamarádky na vozíku, vlastní zdravotní záležitosti, nevyžádaný návrh od jednoho developera na sexuální párty, důsledky rozpadu polárního víru a smutek z geopolitické situace. A relativně nedávno jsem také byla v kontaktu s internetovým podvodníkem – domnělým sběratelem umění, kterého bylo fakt těžké odhalit. A mnohost zažívám i ve vlastní tvorbě. Píšu, zpívám, hraju, maluju, dělám slam poetry, moderuju, instaluju. A proto jsem se mnohosti rozhodla nevzdat ani v próze, i když je to svět konstruovaný, takže čistě teoreticky by mohl minimalistický být. Ale ta mnohost ke mně a k mému vnímání světa a života patří.

Zůstanu u té životní mnohosti ve vaší práci. Kloubíte psaní, vizuální umění, architekturu. Jak se rozhodujete, co z toho vás zrovna zavolá?

Jsem jako voda, která teče tam, kde je pro ni zrovna prostor. Nikam se moc netlačím, ale zároveň jsem stále v pohybu. Když za mnou někdo přijde a řekne – pojď, vyzkoušej si slam nebo pojď, udělej obrazy na výstavu –

tak na to kývnu, protože jsem zvědavá, kam mě to povede. Třeba za mnou jednou přišli z Institutu plánování hlavního města Prahy, abych se podílela na venkovní výstavě podél Vltavy. Dali mi k dispozici tunel pod Libeňským mostem a řekli, ať tam nějak zhmotním ducha toho místa. A tak jsem to území nejdřív prozkoumala a rozhodla se všechny poznatky překlomit do básní, které jsem tam potom nasprejovala na zdi, aby kolem nich lidé mohli chodit a číst si o místech a příbězích v okolí, kam je žádná cesta nedovede. A od té doby se spreji pracuju i v obrazech. Nebo jsem potkala frontmana kapely Květy Martina Kyšperského, který se mě zeptal, jestli nezaložíme kapelu. A tak jsme založili kapelu.

Říkáte na všechno prostě ano?

Většinou ano, i když se ze začátku i trochu bráním a pokaždé říkám, že na to nebudu dost dobrá. Ale pak se do toho víc ponořím a začnu dělat všechno pro to, abych svůj výkon profesionalizovala, i když vím, že je to vzhledem k mému věku trochu bláznovství. Ale nevdá mi to, líbí se mi ta svoboda dělat věci, které jsem měla zkoušet před dvaceti lety, jako třeba chodit na zpěv nebo performovat na jevišti.

A výtvarné umění?

To samozřejmě také pokouším. Tam mám ale výhodu, že už osmnáct let žiju s malířem, se kterým o umění často mluvím a hodně jsem se toho od něj naučila. Pokud ale vystavujeme spolu, většinou jeho malby kombinuju se svými texty, aby se náš vizuální jazyk netloukl. Nedávno jsme instalovali v olomouckém kostele, kde jsme pověsili velké zlaté monochromní

ANNA BEATA HÁBLOVÁ (1983)

- Vystudovala architekturu na ČVUT.
- Publikovala básnické sbírky *Kry* (2013), *Rýhy* (2015), *Nevypínejte* (2018) a *O mé závislosti nikomu neříkej* (2020).
- V roce 2017 vydala populárně-naučnou knihu *Města zdi. Poté titul na pomezí odborné studie a beletrie Nemísta měst* (2019).
- V roce 2022 vydala svůj první román *Směna*, který byl přeložen do šesti jazyků.
- Nejnověji je na pultech knižkupectví román *Víry o prostitutce Ester*.
- Vytváří malby propojující architekturu, poezii a street art.

obrazy, které jsem posprejovala básněmi. Když mám ale výstavu sama, jako třeba loni v Týně nad Vltavou, pouštím se do malby.

Odmítáte projekty? Zní to, že prostě přijímáte výzvy...

Také se to stane, že něco odmítám. Když si s někým lidsky neseďnu nebo když mám pocit, že by výsledek nebyl úplně dobrý, tak jdu radši od toho.

Původně jste vystudovala architekturu. Jak se pracuje a žije ženě v tak mužském prostředí?

Pravda, je to hodně mužské prostředí. To by mi až tolik nevdalo, jako spíš to, když mě někdo nerespektuje, a to se ženám v prostředí starších mužů trochu stává. Ale nedá

se to generalizovat, zažila jsem nerespekt i od žen. Nebo jsem si možná svoji pozici neuměla dost dobře vykomunikovat a obhájit. Doufám ale, že je prostředí architektonické praxe na lepší cestě než kdysi a architektky nemusejí vyklízet pole, když nechťejí s někým bojovat nebo něco neustále dokazovat, což bere obrovské množství energie, která potom chybí na samotnou tvorbu. Možná proto je mi nej-líp, když pracuju sama a jsem svojí vlastní paní, což díky psaní můžu. K architektuře se ale stále vracím, i když je to skrze knihy. Momentálně pracuju na komiksu o architektuře spolu s Kateřinou Illnerovou, čerstvě oceněnou Cenou Muriel a Magnesii Literou za původní komiks.

Co teď ještě tvoříte?

S kapelou pracujeme na nové desce, dokončuju sbírku básní, rozepsala jsem další prózu a měla bych namalovat pár obrazů na jednu skupinovou výstavu. Mezitím jezdím na autorská čtení a také jsem byla oslovena zastávat funkci básnířky města Prahy pro rok 2026, s čímž se také pojí nějaká tvůrčí činnost, ale hlavně projekt, který bych chtěla zrealizovat, a to je vytvoření Poetické mapy Prahy. Chtěla bych vytvořit aplikaci, do které by široká veřejnost zaznamenávala místa, která jsou vnímána jako poetická nebo něco poetického v lidech otevírají. Je toho tedy dost, co mě naplňuje. Cítím za to vděk a radost. ●

KOMERČNÍ TIP

SARAPIS PLUS PRO ŽENY

Sarapis Plus je doplněk stravy pro ženy 30+, které chtějí pečovat o svou vitalitu, energii a ženskou pohodu. Obsahuje včelí produkty, šalvěj, vitamíny a minerály – tradičně využívané přírodní složky. Je vhodný jako součást vyváženého životního stylu v období hormonálních změn.

www.vegall.cz

